

respektovat dynamičnost básnických obrazů, sdružování často protikladných představ, užívání cizích slov i odborných termínů a koneckonců i sugestivní hudebnost volného verše. Tím vším je i dnes Březina moderním básníkem, tím vším je umělcem světového formátu.

Březinův katolicismus

Již od samého počátku se interpreti Březinova díla nemohou shodnout na výkladu umělcovy víry. V katolickém prostředí vznikl již na počátku 20. století velmi intenzivní kult Otokara Březiny a katolická moderna přijala umělce za svého. Naopak po roce 1948 jsme se od komunistických a literárních kritiků dočkali oficiálního požehnání antikatolické a antimystické interpretaci básníka. Jako důkaz sloužila například skutečnost, že Březina často opisuje pojmenování Boha výrazy *Nejvyšší* či *Věčný*. Mnohdy se také setkáváme s tezí, že Březina byl „nejkatoličtější básníkem mimo katolickou církev“. Osobně považuji za nejvýstižnější tvrzení, že ke katolicismu se Březina blížil nejvíce centrálními tématy své lyriky - tématem bolesti a tématem tajemné viny, chcete-li dědičného hříchu. To jsou prvky Březinova myšlenkového systému, jež nás opravňují konstatovat, že **Březinův symbolismus je mystický, tajemný** a že upřímně vyvěrá z básníkovy bolestné samoty.

literární dílo

sbírkky - **Tajemné dálky** (1895), **Svítání na západě** (1896) - Březina je přesvědčen, že tvůrci duchovních hodnot jsou vyvolení jedinci - mezi milióny vyděděných lidí žijí stavitelé chrámu - básníci, umělci, myslitelé a duchovní vůdcové lidstva, kteří budují dokonalejší chrám příštího světa, **Větry od pólů** (1897), **Stavitelé chrámu** (1899) a **Ruce** (1901)
kniha esejí - **Hudba pramenů**

Antonín SOVA (1864 - 1928)

Kdybychom si měli dnes mezi básníky moderny vybrat autora, jenž je čtenářsky nejpřístupnější a nejsrozumitelnější, asi bychom se shodli na tomto jihočeském lyrikovi. Jeho líčení zádumčivé krajiny rodného kraje je natolik moderní, plastické a evokující přírodu samu, že nás ani v nejmenším nenapadne, že Sova, ač vystudovaný právník, zakotvil jako úředník knihovny v Praze a že těžká míšň choroba mu ztěžovala kontakt se světem. Možná právě proto mu byla příroda žadaným protipólem jeho samotářství a plachosti.

Jaká je tedy Sovova poezie?

Ať již psal Sova jakékoliv básně, jisté je, že z celého jeho odkazu „přežije“ zejména přírodní a milostná lyrika.

- V každém ohledu je **impresionistická**, velice senzitivní a upřímná.
- Mnohé verše jsou intimní, mají meditativní ráz.
- Symboly ve verších jsou neustále úzce spjaty s konkrétní realitou, jsou snadno dešifrovatelné.
- K zobrazení krajiny jsou využívány počítky zrakové, sluchové i hmatové (někdy se setkáváme s pojmem „*básnění lačných smyslů*“). To mu umožňuje zachytit jemné nuance barev, zvuků, vůní i doteků.
- Sova je **básníkem podzimu**, v jeho verších se setkáváme s bohatě odstíněnou melancholií a tesknotou (porovnejme například se sugestivním líčením přírody Karla Hynka Máchy).
- Sova umí prolínat milostné motivy s obrazy přírody.

Slunce, ó slunce, mohlo by někdy zapomení?

Na stránkách žlutých jeřáby rudě se ještě smějí,
olova tíže však z nehybných mraků na zem padá.
Chladná a prázdná, nemá dolina neradostná,
churavá chmouří se víc a nezvratně mře a zvadá.

Žlutě skvrnaté háje vyčnívají v mlhu,
jako by zřídlymi barvami chválu lásek svých pělý,
strávené v radostech síly vybouřené vášně,
jako by v mlčícím tichu ozvati se chtěly.

Ze srdce prolomit touží se ono mlčící ticho
zavřené, děsíci, které zdá se, že vesmír hlídá.
Něco jak vroucnosti ptáče naivně zapípló v duši,
ale umlká záhy, nikde nic neodpovídá.

V potoku mrtvé tůně bílými oblázky studí,
syrová, nevzhledná tráva na bažínách bují.
Zpožděné, divoké kachny s nataženými krky
nad osamělým krajem údery vesel plují.
(první sloky básně)

Vilém MRŠTÍK (1863 - 1912)

Není zcela jisté, jak se literární historie zachová v budoucnu k tomuto spisovateli, ale již dnes si Mrštík vydobyl nesmazatelný post nejen svým spoluautorstvím na dramatu **Maryša** (1894, spolu s bratrem Aloisem), ale především svým idylickým a impresionismem prodchnutým románem **Pohádka máje** (1897).

Hlavní hrdina románu Ríša, pražský student, jenž ochutnal mladý život ve všech jeho podobách, poznává na návštěvě na venkově u Brna krásnou Helenku, jež vyrůstala v myslivně. V kontrastu k jemné, naivní a velice citlivé povaze dívky je jistá svěťácká lehkomyšlnost Ríši - čtenář sleduje jejich vzájemný vztah, milostné vzplanutí, ale současně i proměny jarní přírody v různých momentech dne i noci. Lidé v této „pohádce“ nabývají štěstí tou měrou, jakou se dokáží chovat v souladu s přírodou v sobě i kolem sebe. Příroda zde není pouhým koloritem, ale je mravním spolutvůrcem.